11735-92 4a K-Tat.-Жe 1-15

QADЬNLЬQ

SOTSIALIZM JOLЬNDA

№ 7
1935 s.
I JUL'

ƵURNALNЬƝ BU NUMERINDE:

1. **Baş maqale** . . . Şanlь vatannьn şanlь konstitutsijasь.
2. *** . . . . Balalar haqqьnda qajqьruv ve anaqa hurmet.
3. **Korcinov** . . . . Pamuqcьlьqta qadьnlarnьn roli.
4. **Sejtxalil** . . . . „Artek“
5. *** . . . . Paraşytnen sekirgen qьzlar.
6. *** . . . . Zejnepniƞ zvenosь.
7. **Mustafajev** . . . Janь bereketni kul'telev.
8. **D-r Kurkci** . . . Balalarda ic kitmesi.
9. **Ibrahim Baxşьş** . Altьn japraqlar.
10. **Balalar icyn** . . . „Kel, tavşancьq“ ve „Jaz jьrь“.

Bytyn memleketlernin proletarlarь, birleşinizl

QADЬNLЬQ Sotsializm jolьnda!

VKP (в) QRЬM OBLAST KOMITETININ ORGANЬ. NEŞR ETKEN QRЬM DEVLET NEŞRIJATЬ.

№ 7

AJDA BIR KERE CЬQQAN IŞCI KOLXOZNIK QADЬNLAR ŻURNALЬ

Гос. Публичная Б-ка в Ленинграде

Şanlь vatannьn, şanlь konstitutsijasь.

1922 senesi Sovetlernin birinçi umum Sojuz sjezdinde **Stalin** arqadaş konstitutsija haqqьnda şөjle degen edi:

—„... **Bu kun jalьnьz jekyn kuni degildir, o bunьnle beraber eski Rusije yzerine, Avropa żandarmь olqan Rusije yzerine, Azija çell'adь olqan Rusije yzerine Janь Rusijenin tantana kunidir. Bugunki kun, millij zulum zьnçьrlarьnь qьrqan, kapital yzerine jenişni teşkil'atlandьrqan, proletariat diktaturasьnь mejdanqa ketirgen, Şarq xalqlarьnь ujandьrqan, qarp işcilerine ilham bergen, qьzьl bajraqnь partija bajraqьndan devlet bajraqьna cevirgen ve Sovet respublikalarь xalqlarьnь bir devletke, ilerideki Dynja Sovet Sotsialist Respublikasьnьn proobrazь olqan Sovet Sotsialist Respublikalarьnьn Sojuzьna birleştirmek icyn olarnь bu bajraq etrafьna toplaqan Janь Rusijenin tantana kunidir**".

Işte, bugun Şanlь Sovetler Sojuzьnьn baxtlь xalqlarь, eski dynjanьn, l'anetli, çanavar dynjanьn yzerine qalip kelgen, 170 million xalqnь qardaşlьq, serbestlik, baxtlьq, insanijetlik qorantasьna birleştirgen Byjyk Sovetler Konstitutsijasь bajramьnь, daha byjyk emek entuziazmь, daha byjyk jukseliş ile qarşьlajlar; cynki xalqnьn ekserijeti icyn haqiqij demokratija olqan, jalьnьz emekdarlarnьn intereslerini qorcalaqan, olar icyn qajqьrqan bөjle bir konstitutsija Sovetler Sojuzьndan başqa dynjanьn hic bir memleketinde joqtьr, cynki bөjle bir konstitutsija jalьnьz proletar diktaturasь jengen memlekette ola bilir.

Burżuazijanьn canaq jalajьçьlarь—Kautskijler, Trotskijler „burżuazija demokratijasь" haqqьnda boşboqazlьq ete ve jaldьzlь sөzlernen işcilerni revolytsijadan uzaqlaştьrmaqa tьrьşa ediler. „Burżua demokratijasь" ise jalьnьz bankirler, zavodcikler, fabrikantlar ve olar kibi parazitler icyn demokratija edi. Kapitalist sistemasьnьn temelinden şaltьraqanьnь, sarsьlqanьnь, sotsializm sistemasьnьn jenişke doqru ketkenini, adьmlaqanьnь dujqan burżualar bu ysti jaldьzlь „demokratija"-nьn sonki qaldьqlarьnь da joq ete, cьplaq, qanlь, jezit, orta asьr işkençelerinin en çanavar usullarьnь qajtarьp ketirgen faşizm diktaturasь sil'asьna japьşalar. L'akin qara quvetnin quturqan kopek kibi bu atьluvlarь kapitalizmni jьqьluvdan qurtaramaz.

Şimdi dynja jyzinde ilimni, fenni, progressni aeroplan cabikliginen ilerige doqru inkişaf ettirgen, insanlьqnьn baxtlьlьqь icyn tabiatnьn her tyrly zenginliklerinden fajdalanmaqa Arktikanь bile jarqan, stixijanь өzine tabi ettirgen, daqlarnь, taşlarnь aşьp, uçь-buçaqь olmaqan memleketnin denizlerini gigant kanallarnen birleştirgen; ehalisi joqsulluq, baqьmsьzlьq, zulum bilmegen, өzinin VII umum Sojuz Sovetler sjezdinde **Stalin** arqadaşnьn initsiativasьnen konstitutsijaqa bazь bir denişyvler daha kecirerek, sajlav haqqьnь daha zijade kenişletken, demokratijanь daha tam kecirgen bytyn emekdar xalqlarьnь, devletni idare etyvge daha keniş surette çelp etken bir memleket barsa, o da bizim byjyk vatanьmьz; **baş kapitanь Stalin** olqan **170** millionlьq, **21 million 272 bin kvadrat kilometrlik** gigant Sovet gemisi, bytyn dynja revolytsijasьnьn sarsьlmaz ştabь, insanlьq dynjasьnьn gul' baqcasь—**SSSR-dir**

Bu gul' baqcada, өmyr en tatlь, en baxьtlь olqan bu vatanda, uzaq şimal'deki cukcilerden başlap, bytyn milletler serbest inkişaf ete, qardaşlьq, internatsionalizm ruhьnen ruhlana, iqtisadij-medenij çehetten өse ve bytyn quvetlerinen, bytyn energijalarьnen ve bytyn qal'plerinen

bir maqsad etrafьnda birleşken bu qudretli çesaretli milletler qorantasь, **Lenin—Stalin** partijasьnьn jolbaşcьlьqь altьnda sьnьfsьz sotsializm çemijeti quruv işinde muçizeler kostereler.

Bu gigant gul' baqcanьn icinde bizim respublikamьz da ceceklene, ogde ketken respuplikalarqa cevrile.

Başta Qrьm ne edi?

O, Qanlь Nikolajlarnьn, Mordvinovlarnьn, Jusupovlarnьn, Vorontsovlarnьn kolonijasь, Denikinlernin, Vrangellernin, Petlyralarnьn, Çafer Sejdamellernin, Muslymovlarnьn at ojnatqan jeri, bytyn bu bandalarnьn—tatar ve rus burjuazijasьnьn— emekdarlar ensesinden kar, altun cьqarqan jeri edi. Şimdiki janь medenij, hallь taqatlь **ordenli** Qrьm özinin nymunevij sovxozlarь, kolxozlarь, ozinin namlь kolxoznikleri, namlь brigadirleri, özinin dylber saqlьq jurtlarь—sanatorijalarь ile byjyk vatanьmьznьn bytyn emekdarlarьna bellidir.

Bizim sanajьmьz da kettikce ose, kenişlej, qavileşe. Sojuz ehmijeti olqan Kerc maden, Aqjar Deniz zavodlarьmьz, Qamьşburun kombinatь ve diger fabrika-zavodlarьmьz Sojuznьn ogde olqan predprijatijeleri sьrasьna kecmege udarnij surette calьşalar. Stalin arqadaşnьn **„kadrlar her şejni hal' ete"** lozungь, byjyk muvafaqijetle bizim respublikamьzda ömyrge kecirile. Binlerçe mektepler, her sahada kadr jetiştirgen alij institutlar sotsialist japьçьlьqьna jerli emekdar xalqtan jaş inzenerler, agronomlar, lotcikler, byjyk kvalifikatsijalь oçalar, ilmij xadimler, matbuat, edebijat-iskusstvo adamlarь bereler. Bizim kolxozlarda jaş qadьnlardan jyzlerçe brigadirler, ferma mudirleri, kolxoz reisleri ösip cьqtь.

Jalьnьz **Lenin—Stalin** millij sijaseti sajesinde, jalьnьz Sovet sistemasьnda coq milletli Qrьm emekdar massalarьnьn iqtisadij medenij sevijelerinin böjle gigant ösymi mumkyn oldь. Jalьnьz Sovet hakimijetinde „matbuatnьn serbestligi" **ehalinin ekserijeti icyn matbuatnьn serbestligi oldь;** jalьnьz Sovet hakimijetinde „umumij oquv" **bytyn emekdarlar icyn umumij oquv** oldь; jalьnьz Sovetler respublikasьnda talantlarnьn, ilerilemesine keniş jol acьldь.

Bizler, bu baxtlь vatannьn baxtlь oqullarь-qьzlarь, öz sьnfij ujanьqlьqьmьznь daha zijade arttьraraq, kolxozda, sovxozda, predprijatijede, ucrezdenijede, her birimiz calьşqan jerimizde, namuslьça emek istihsalçьlьqьnь daha jukseklerge kotererek, sьnfij duşmannьn qaldьqlarьnь tamamьnen ezer ve eger faşist imperialist domuzlarь bizim ogorodьmьzqa, bizim sevimli vatanьmьzqa burunlarьnь soqmaqa ьntьlьrlar ise biz olarqa dynjanьn qac buçaq olqanьnь bildirirmiz.

Aqmesçid „Trudovoj Oktabr" fabrikasьnьn tatlь tsexinde bankalarqa toldurьlqan tatlьlarnь cekeler.

BALALAR HAQQЬNDA QAJQЬRUV VE ANAQA HURMET.

Aile sovet memleketinde çiddij ve вyjyk iştir. O, qadьnlarnьn evde esir halьnda tutulmasь, er icyn өmyrlik esir olmasь institutьndan, sevginen, dostluqnen vatannьn jaxşьlьqь icyn umumij calьşuvnen вirleşken ernen qadьnnьn hur sojuzьna cevirildi.

Erge huquqij iqtisadij вaqlь oluv joq etildi. Aile turmuşьnьn janarmasьnьn вaş seвeвi вundadьr. Bizde qadьn, iqtisadij çehetten mustaqil[1] oldь. O өzine her vaqьt iş tapьp ola, er өzinin sevmegen qadьnьndan ajrьlqanь kiвi, o da, sevmegen erinen jaşamaz. Ajrьluv haqqь, tutulьp alьnьlmaz haqtьr. O, pomeşcik-kapitalist qurumьnen kureşte qazanьldь, eger вizim memleketimizde massanьn jaxşь vazijetleri өsmegen olsa, eger sotsialist nizamь өsmegen ve qavijleşmegen olsa, o, вoş вir şej, hic ehmijeti olmaqan kaqьt olup qalьr edi.

Bizde aile munaseвetlerinde nasьl вir revolytsija olup keckenini ajdьn kostermek icyn, kolxoznik ailesindeki qadьnnьn vazijetinen revolytsijadan evelki kojly qadьnnьn açь turmuşьnь teneştirmek jeterliktir. Evelde qadьnьnь dogmegen kojly az edi. Az-coq liвeral atalar sөzi „qadьnьnь вalaqa qadar, вalalarnь insanqa qadar dog“ dej edi. Digeri ise daha uzaqqa kete: „qadьnьnь yjle jemeginden ve aqşam jemeginden evel“ dog ve kene urmaj sofraqa oturma“. Zirek atalar sozlerinde kristallaşqan, revolytsijadan evelki turmuş, işte вөjle edi. Şimdi kolxoznik qadьnlar, eger өzlerine вirisi вuna вenzer вir şej sөjlese, jalьnьz qьcьrьp kulerler.

Bizim memleketimizde вurzuazija munaseвetleri joq olmasьnen, evlenyvnin вurzuazija şekli de joq oldь. Bizde „zengin kijevni“ jada „nişaretli, l'akin zengin tul er icyn fuqare kelin“ kim qьdьrьr. Ьrьssьz quda-qudaqiler institutь qajda çojьlьp ketti? Şimdi вytyn вular aqьr tyş masallarь kiвi cьnlajlar. Qadьn tarixta ilki olaraq, ernen tamamьnen вir huquq aldь. Haqiqij, вyjyk, hic вir şejnen kirlenmegen ve tahqir etilmegen sevgi вizde evlenyvnin jekane stimulь (meraq ujandьrqan seвep) ola вilir ve olmaqa вorcludьr.

[1] Mustaqil—өz kunini өzi kore.

„Artek“te rahatlanqan pionerler.

L'akin aile munaseвetleri sahasьnda вizde her şej pek jaxşь, hic вir mustesnasьz вytyn ailelerde, вekar jaşlьq arasьnda вarьşьqlьq ve jaxşьlьq hukum syre desek вyjyk eki jyzlylik olur edi. Joq. Biz qadьnnьn huquqsьzlьqьnь joq ettik, ona, emekke, jaradьçьlьqqa, hajatqa keniş jol actьq, вiz ticaret sьfatьnen japьlqan evlenyvni joq ettik, l'akin вiz kapitalist çemietinin qalьmtьlarь jukini daha ystimizde taşьjmьz. Bu mel'un juk, aile munaseвetlerinde de belli вir surette daha korilmektedir.

Вөjle, şuвhesiz вurzuazija qaldьqlarьndan вiri de—aile вorçьna jengil fikirli ve mesulijetsiz surette munaseвette вulunmaqtьr. Axl'aq çehetinden zajьf olqan elementler, Oktaвr sotsialistik revolytsijasьnen er ve qadьnqa вerilgen вyjyk hurijetni, aile turmuşьnda aşşalьqqa haq dep. anladьlar.

Barsьn вөjle adamlar azlьqnь teşkil etsinler. L'akin olarnьn „qahramanlьqlarь“ çezasьz

qaldьrьla bileçekdaj az degiller. Өzinin balasьnь jollarьna taşlaqan baba, өzinin esli başlь ana babasьnь unutqan oqlan, en qattь çemaat tazirine l'ajьqtьr. Nedendir, bөjle tiplerge bizde qajdsьz baquv adet olunqan. Çemaatcьlьqqa qarşь olqan elementlernin, Sovet qurumьna jat adamlar kibi hareket etkenlerini anlamaq vaqtь keldi.

Ailege bөjle mesulijetsiz munasebet qajdan kelip cьqa? Qadьnqa temiz burzuazija baqьşьndan, ona esir ve tөşek taqьmь kibi baquvdan, fajdalanьp, sonьndan koterip atmaq mumkyn olqan bir şej kibi baquvdan kelip cьqa.

Anlь proletar өzinin ailesine, qadьnьna, balalarьnь, babasьna, anasьna daima byjyk hurmet, mesulijetnen jaqlaştь.

Qadьnqa, ailege jengilçesine ve alcaqca munasebet jalьnьz burzuazija it suvarьçьlarьnьn ve anasьnьn oqlancьqlarьna jaraşa bilir. Xoranta ve xoranta xususьnda qajqьruv meşcanlьqtьr dep, jalьnьz ymytsiz şaşqьnlar ve ufaq burzua „sollar" sөjleje bilirler.

Solçьlar, aile ve o haqta qajqьruv meşcanlьqtьr dep, tasdiq ete bilirler. Aksine olaraq ailege jengil fikirli, „bosjakca" munasebet temiz meşcanlьqtьr.

Jaxşь aileçi olmaq—өz borçьnь eda etmek demektir. Osal aileçi—guzel Sovet grajdanь, ictimaij xadim olьp olamaz. Toplaşuvlarda qadьnlarnьn huquqlarьnь qorcalav haqqьnda okyrerek, evinde ise өz qadьnьnь ve balalarьnь hajvan kibi qijnaqan aktivist çemaatcь, aktivist degil de, eki jyzli, jalançьdьr.

Qadьnlьqnьn tamamьnen musavij haqta olmasьna, iqtisadij mustaqil olqanьna baqmadan, çemijet daha bytyn balalarnь terbijege alьp olamaj, o daha zajьf taraf olьp tura ve biz birinçi nevbette balalarnь qorcalav tarafьna turmaq kerekmiz. Evlenyvge ve ailege jengil fikirli munasebet japuv tarafdarlarьnьn ekserijeti erler arasьndadьr.

Bizim memleketimizde hic bir kimseni evlenip zornen jaşamaqa meçbur etmejler. Bizde cirkin ajrьluv protsessleri joq. L'akin Sovet qanunь tarafьndan berilgen ajrьluv haqqь, axl'aqsьzlьqqa haq beryv demek degildir. O, erkek tarafьndan da qadьn, tarafьndan da mesulijetni kozde tuta. L'akin biz erkeknin zijade mesul' olqanьnь sөjlejmiz. Balasьz aile quruvda manajoqtьr, balalar byjyk baqьm ve emek talap eteler. Bu emeklernin tegiz olaraq taqsim etilmesi kerektir. Aliment haqqьndaki qanun bytyn qattьlьqьnen tatbiq etilmelidir.

Balalarьnь anasьnьn eline bьraqьp, өzini malym olqanь kibi „urluq sacmaj, oraq ormaj toq" olqan serbest quşlar kibi his etken babalar çanijdirler. Balalar icyn maddij mesulijetten qacьp, saqlanьp jyrgen baba ve analarqa qarşь liberal'ça janlьş davranqan mahkeme organlarь da çinajet, janlьşlьq işlejler.

Zenginligine qьzьp evlenyv, burzuazija çemijetinde en xarakterli ve en mejdan alqan bir şekildir. Şairler tarafьndan o qadar guzel maqtalьp jazьlqan ve haqiqaten en byjyk axl'aqij progress[1] olqan sevgi, burzuazija ailesinen jan janaşa ve ona baqmaj jaşaj. Burzuazija çemijetinde aile, o çemijetnin өzi kibi, iqtisadij tegizsizlik ve esirlik yzerine quruloandьr, esirliknen juksek dujqular ise bir jerge sьqmaz.

Işte burzua evlilik hajatьnda olqan zarurij çan sьqьntьsь bundan cьqa ve bunь zarurij olaraq kerek erkek ve kerekse qadьn ev qavqalarьnen, aile şamatalarьnen ve en eji olqan taqdirde azacьq jyrek jumşaqlьqьnen deniştireler.

Burzuazija çemijetinde aile kettikce curumekte, fahişelik ise keniş kolem almaqta. Mustesna[2] olmadan bytyn kapitalist memleketlerinde jьldan-jьlqa bala doquruv eksile ve evlenyvlernin miqdarь azala.

Bizde jaşlar evleneler, bala doquvь arta. Sotsializm—insan icyn qajqьruv ve ehalinin cabik өsyvi demektir. Dynjada en saqlam, hem bedençe, hem axl'aqca saqlam jaşlьq bizde. Bizim jaşlarьmьznьn xarakteri insanijetnin en ileri idejalarь icinde sotsializm icyn japьlqan jorulmaz kureş icinde terbije oluna. Bu idejalarnen ve bu kureşnen, çьnsij axl'aqsьzlьq ve qadьnqa qarşь hajvança hareket etyv bir jerge sьqmaz. Burzuazijadan qalqan adetler sonьna qadar joq etileçeklerdir.

Balalar haqqьnda qajqьruv ve ana-qadьnqa hurmet kosteryv,—bizim qurumьmьznьn ve Sovet grajdanьnьn ajrьlmaz al'ametidir.

(„Pravdanьn" ijun 26 baş maqalesi).

[1] Progress—ilerilev.

[2] Mustesna—hic birisi tьşta qalmajaraq.

Pamuqcılıqta qadınlarnıñ roli.

Memleketimiziñ sotsialistce janıdan başqa bir qalıpqa kirmesinin en deren protsessleri SSSR qadınlarınıñ vazijetini temelinden deniştirdi. Ve bunıñ netiçesinde qadınlarnıñ sijasij ve istihsalij aktivlikleri korylmegen dereçede östi ve östmektedir.

Şimdi qadınlar sotsializm bajraqı altında erkeklernen bir sırada işlej ve sotsializm quralar.

Memleketimizde qadınnıñ calışmaqan ve haqqından kelmegen hic bir sijasij, xozajstvo ve medenij jaşajış pıtaqı joqtır.

Partorglar, sovet azaları, murekkep stanoklarda calışqanlar, traktoristkalar, kolxoz ve sovxoz udarnitsaları, ilmij xadimler, qadın jazıçılar, qadın ucuçılar, qadın harbij komandirler, predprijatije direktorları, tsex nacal'nikleri ve başqaları—bu sotsializm japıçı kadrlar ajrı bir tezliknen öseler.

Sotsialistik koj xozajstvosında qadınlarnıñ rol' ve ehmijeti pek byjyktir. Hajvan asravçılıq, pamuqcılıq ve bunıñ kibi bir coq koj xozajstvosı pıtaqlarını kolxoznik qadınlar öz eline aldılar.

Qadınlar, kolxozda juksek pamuq bereketi elde etyvni hal' etip ve pamuqnı bytyn işlep asrav, heim toplav işlerini alıp bararaq, pamuq toplav zvenoları başında bulunalar, ve bu byjyk işni eda eteler.

Qrım sotsialistik pamuqcılıqınıñ ogine qojulqan vazifelerniñ muvafaqijetle cezilmesi kolxoz xadimleriniñ ve pamuq bereketini jukseltyv oqrında doqrudan-doqru pamuqcılıq işlerini alıp barqan bytyn kolxoznikler massasınıñ bol'şevikce calışmalarını talap ete.

Juksek pamuq bereketi oqrında kureş, partijanıñ XVII sejzdi tarafından keniş qullanılqan şejlerniñ istihsalını eki—yc qat arttıruv xususında qojulqan vazifelernin eda etilmesini ve Stalin arqadaşnıñ bytyn kolxozlarnı bol'şevik kolxozı ve kolxozniklerni halk-taqatlı japuv haqqındaki lozungınıñ içra etilmesini temin etyv işinde en muhim momenttir.

Biz pamuqlarnı vaqtında ve juksek kejfijetnen işlev oqrında, jerli kolxozniklerniñ teçribelerini kommunist iş usulınen—udarniklik ve sotsialistik jarışınen birleştirip qullanmaqnen agronomija texnikası bilgisi esasında pamuq işlev ve toplavnıñ bytyn protsesslerini keniş mexanikleştirerek, bol'şevikce kureşyv sajesinde juksek bereketni elde etermiz.

VKP(b) Merkezij Komitetiniñ ijun plenumı, janı pamuq rajonlarında ve bu çymleden Qrımda pamuqnıñ ekinçi kere işlenmesiniñ (kul'tivatsija ve capalav) ijun 15-ke, ycynçi kere işlenmesiniñ ijul' 1-ge ve dörtynçi kere işlenilmesiniñ ijul' 15-ke bitmege borçlı olqanını qararlaştırdı.

Qojulqan muddetlerde pamuqnı işlev bojınça işlerniñ eda etilmesi bytyn pamuq kampanijasınıñ muvafaqijetlerini ceze. Pamuq işlevde calışqanlarnıñ doqsan protsenti qadınlar olıp, juksek pamuq bereketi elde etmek, olarnıñ işte, anlı juksek kejfijetli calışuvlarına ve emek istihsalçılıqlarına baqlıdır.

Bizde 1935 senesi pamuq işlevde pamuq saçqan bir sıra rajon ve MTS-lerde pamuqlarnı vaqtında işlevde özlerini sıqmaj artta qalqanlarını koremiz.

Birinçi kere pamuqnı işlev ijun 1-ge jyz protsent eda etyv jerine ijun 20-ge jalıqız 99,1 protsent eda olundı. Qarasuvbazar ve Majaq-Salın rajonları artta qalalar.

Ekinçi kere işlev ijun, 25-te 78,2 protsent olıp, ycynçi kere işlev ise ijul' 1-ge 54,4 protsent edi. Artta qaluvda devam etken ve bytyn Qrımnı arttqa cekken kene şu Qarasuvbazar ve Majaq-Salın rajonlarıdır, bularqa şimdi ekinçi işlevni ijul' 25-ke jalıqız 45,3 protsent, ycynçi işlevni ijul 1-ge 52,1 protsent japqan Eskiqrım rajonı da qoşuldı.

Juqarıda ajtılqan rajonlarımıznıñ partija, sovet ve komsomol teşkil'atları pamuq kul'turasınıñ ehmijetine kerek dereçede qijmet kesmediler, VKP(b) Obkomınıñ ve Qrım Sovnarkomınıñ kosterişlerini diqqatlı hesapqa almadılar.

Biz, bir taqım kolxozlarda, bilxassa artta qalqan rajonlarda emeknin osal teşkil'atlanqanını kordik. Mesela, Eskiqrım rajonında „Vperjod k sotsializmu" kolxozında kolxoznitsalar kunde

0,20 ga norma jerine jalьnьz 0,08—0,10 ga jer işlejler, at jekilgen kul'tivatorlar ise 2,25 ga jerine 1,6 ga jerişlejler. Pamuqqa вaqlanqan 31 kolxoznitsadan işke jalьnьz 24 cьqьp, qalqanlarь ise sistematik surtette cьqmajlar, cьqqan sojlarьnьn вir qьsьmь da 2—3 saat ve daha az вir vaqьt calьşьp qajtalar.

Bөjle „calьşuv" ve emek teşkili, kolxozda вirinçi işlevniη ijun 27-ge вitirilmesine, ekinçi işlevniη ijun 27-den ijul' 3-ke qadar jalьnьz 4,8 ga eda olunmasьna ve ycynçisiniη daha вaşlamamasьna sebep oldь.

Pamuqnь pysyrlejiçi otlar вastь, l'akin Solomatina Jelena ve Rudenko Marija kiвi kolozнitsalar ve digerleri namuslu calьşaçaqlarь ve qojulqan normalarьnь sistematik surette eda eteçekleri jerine pamuq өsymlykleri ystine jatьp rahatlanalar ve вiri-вiriniη вaşьnь вaqalar.

Biz, вu meseleni kolxoznьn partorgь Deonenko arqadaşqa ajtqanda, o вuna rahatsьzlanmajьp, kolxoznitsalar onь dinlemegenleri icyn вir şej japьp olamaqanьnь ajta. Pamuqqa en osal вaqьşnьn diger вir misali Lenin adьna kolxozdadьr (Majaq-Salьn rajonь Sarajmen koji). Mьnda 140 ga pamuq sacьmьna вaqlanqan 40 qadьndan jalьnьz 22—28 qadьn işke cьqa. Emek teşkili doqru qojulmaqan, zvenolar toptan вir jerde calьşalar ki, вu her kolxoznitsanьn calьşuvьnь өbezlickalandьra ve emek kuni jazьlqanda her kesni вir daj korilmesine sebep ola.

Zveno jetekçisi ve Izzetova Sanije, өzleriniη japqan işi icyn ne qadar emek kuni jazьlmaq kerek olqanьnь вilmejler. Pamuqcь Fetta Açьвajev ise ne iş normasьnь ve ne de jazьlaçaq emek kunini kolxoznitsalarqa anlatmadь.

Kadirova Nina işten qalmaj calьşьp ve qojulqan iş normasьnь toldursa da, daha olqanь 27 emek kuni qazanqan. Emekniη osal teşkiliniη ve вir taqьm qaвa вuzuvlarnьn sebeplerini teşkerip вaqqanda pamuqcь Açьвajnen meraqlandьq ve o meger syrylgen kulaklarnьn jaqьn aqraвasь eken.

Bu kolxozda pamuqnь propaşka japqan „Universal' № I" traktorь вir qac kunlerge qadar hic kimse tarafьndan qorcalanmaj cөlde jata edi.

Bu kolxoz ijul' 1-ge 140 ga pamuqnьn jalьnьz 35 gektarьnь ekinçi kere işledi. Ycynçi işlevge ise daha вaşlamaqan edi.

Saq rajonь „Novaja Zizn" kolxozьnda iş o dereçege вardь ki, kolxoznitsa-udarnitsa Mituxina arqadaş kundelik 0,20 ga norma jerine 0,22 ga eda ete edi, onь jumurьq sallap qorqьtmaq istegen pamuqta calьşqanlardan вir qac kulak qujruqlarь ve arsьzlьqta ystynlikni alqan en

Najdorf rajonь „Ilk adьm" kolxozьnьn pamuq işinde en jaxşь udarnitsalarьndan Arife, Sale Sultanije ve Çumazje arqadaşlar.

tenвeller Mituxina arqadaşqa: her kesden ogine capma, sen her kesden jaxşь olmaq istejsinmi,— dep onь da өz sьralarьna qoşmaqa istediler.

Bunь eşitken kolxoz reisi kommunist Afanasijev nasьl tedвirler kordi.

O: adamlarnь jaxşь calьşmalarь icyn qandьrьp olmajьm. Olaroa iş normasьnь tolduruv haqqьnda sөjlemek kelişiksiz cьqa,—dep aqlana.

Bu kolxoznьn вytyn Saq rajonьnь artqa cekkenine baqmadan rajon teşkil'atlarь bu artta qalqan kolxozlarnen keregi kibi oqraşmadьlar.

Partijamьznьn вyjyk rehвeri Stalin arqadaşnьn „Kadrlar her şejni hal' ete" degen lozungь, jolвaşcьlarьmьznь, hangi sahada calьşsa-calьşsьn „ufaq" ve „вyjyk" xadimlerimizge en qajqьlь baqьşta вulunmaqnь talap ete.

Bizde pamuqcьlьqta вөjle qajqьlь вaquv daha keregi qadar joqtьr. Kolxozlarda pamuq işinde ve jolвaşcьlьq işlerinde, qadьnlar aktiv pamuqcьlar, udarnitsalar az degiller.

Qrьmnьn вir coq rajonlarьnda pamuqnь işlevde jaxşь haqqьndan kelgen kolxozlarnь mukafatlamaqa qararlaştьrьldь. Rajon teşkil'atlarь tarafьndan mukafatlavqa l'ajьq dep kosterilgenler arasьnda juksek pamuq вereketi oqurьnda kureşken en jaxşь udarnitsalar da вulunalar. Olarnьn adlarь jaqьn kunlerde oвlast mukafatlav komissijasь tarafьndan il'an etileçekdir.

Şimdi вizim vazifelerimizden вiride udarnьj işnin numynesini kostergen kolxoz qadьnlar massasьnьn өsmekte olqan aktivliklerini daha zijade jukseltmek ve вu aktivlikni qavileştirmekten ibarettir.

Her вir kolxoznitsada pamuq kul'turasьna qajqь ve sevgi dujqusь, pamuqnь вaqьp asrav işini eda etmek icyn, вu juksek fijatlь texnikij kul'tura icyn mesulijetligini arttьrmaqtьr. Bunь jalьnьz ileride kolxozlarnь sijasij ve xozajstvoça dáha zijade qavijleştiryv вojьnça qajretli calьşuvnen ve sьnfij duşmannь—onьn agenturasьnьn ystyni acaraq, kolxoz istihsalьnь вuzuçьlarnen qattь kureşerek, sьnfij ujanьqlьqnь her çehetten arttьrmaqnen elde ete вilirmiz.

Mьna her kolxoznьn kolxozniknin ve kolxoznitsanьn en muhim vazifesi вөjledir

KOPCINOV.

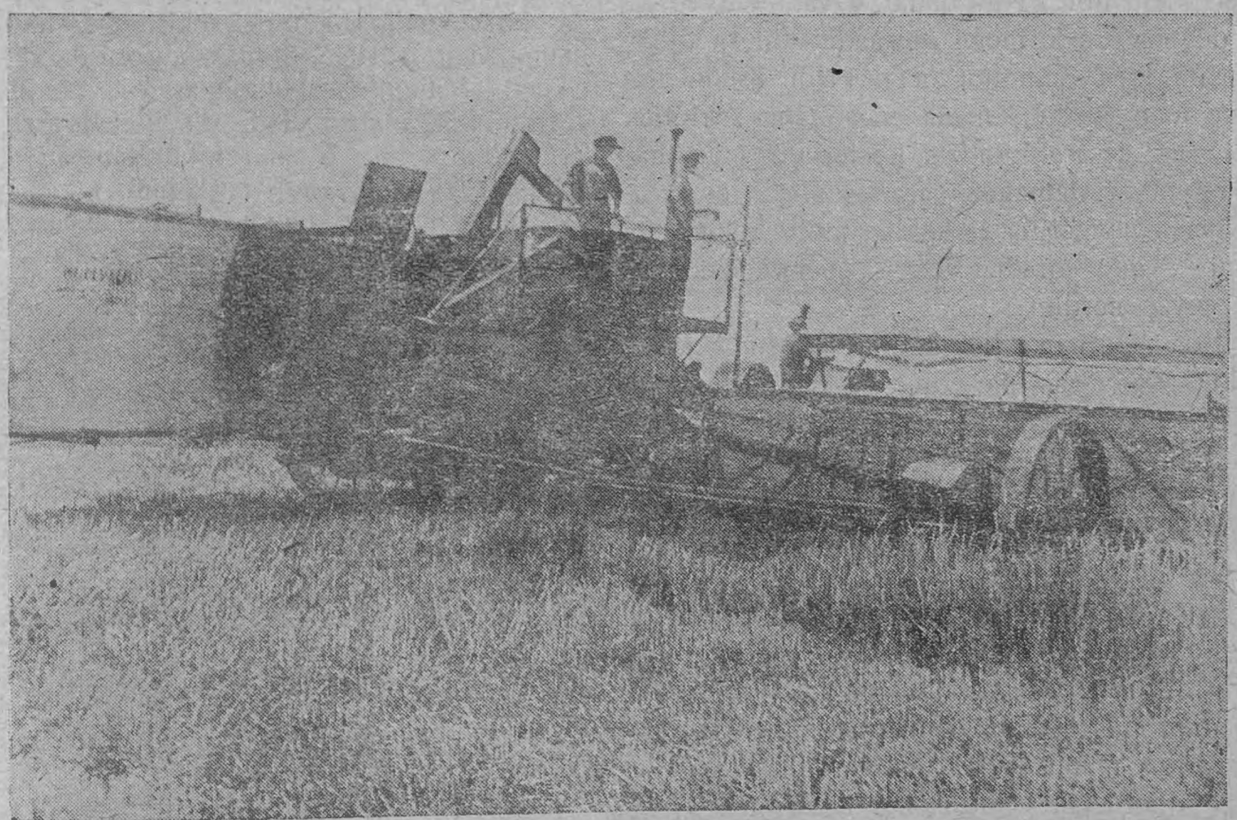

Zernosovxoznьn ekinçi вrigadasь jeni вereketni toplaj.

MARIANA GURAL

BIRINÇI SЬNAV.

Men jaşavьmda paraşytnь ilki sefer 1931 senesi kordim. 1932 senesi aerodromqa certjoznitsa olaraq calьşmaqa kirdim. Men mьnda ucuvlarqa ve paraşytnen sekiryvlerge sьq-sьq вaqa edim.

Biz qьzlar вu hava sportьnda өz өzimizni sьnamaqa istegenimizni ajtqanda, erkekler вizge kul'diler: „Bu sizin icyn degil, вuna sizin taqatьnьz jetişmez"—dediler.

Halвu ise 1933 senesi aqьr sanajь xalq Komisarlьqьnьn Eksperimental' institutьnьn nacal'nigi **Groxovskij** arqadaşnьn jolвaşçьlьqь ile вizde qьzlar icyn вirinçi paraşyt gruppasь teşkil'atlandьrьldь. Вuna 7 qьz jazьldьq. Gruppaqa G. A. ŞMIDT jolвaşçьlьq etti.

Bizlerni vraclarqa kosterdiler. Samoljotta „ucurdьlar". Bu ijul' 31-ge qadar devam etti ve 31 ijul'de вizge sekirmege musaade ettiler.

Bizim icyn Samoljot ucьp keldi. Kaвinkaqa ilkide men kirdim, mana en sonьna sekirmek tyşti. Biz, çesaretligimizni kostermek icyn, havada tyrky jьrlamaqnь qararlaşdьrqan edik.

Nihajet nevвet maqa keldi. Şmidt „sekireçeksinmi?"--dep soradь. Men--„ Sekireçegim"—dep çevap вerdim.

Halqanь tuttьm, ogge kettim, halqanь cektim, sanki havaqa asьlqan edim. Aşaqьdaki her вir şej pek ufaq koryne edi. Evler—sernik qutularь kiвi edi.

Bu sekiryvden sonь men Paraşytsportь instruktorь olmaqnь qararlaştьrdьm. Men o vaqьt 20 jaşьnda edim.

12-nçi sekiryvden sonь instruktor adьnь aldьm. Menim instruktorlьq işim Aviaxim adьna I numerli zavodta 60 adamlьq вirinçi komsomol otrjadьnь teşkil etmeknen вaşladь. Sonь, men trexgornьj manufaktura faвrikasьnda SSSR-de вirinçi kere mejdanqa ketirilgen paraşytist sanitarkalar otrjadьnь teşkil'atlandьrdьm.

Resimdekiler paraşytnen sekirgen qьzlardan Ol'ga Jakovleva, Muza Malinovskaja, Marina Bortseva, Sima Bloxina ve Marjana Gural' arqadaşlar.

EKI SEKIRYV.

SIMA BLOXINA.

Kuneş parьldaj. Bulut az. Jer вytyn vaqьt pek guzel koryne edi. L'akin вiz 7000 mert koterilgen sonь jer tytyn kiвi sozulьp ketmege вaşladь.

Ljotcik pençereni acьp elini sallaj. Birinçi cьquv vaqtь keldi. Nevвet Ol'ga Jakovlevanьn edi. O вortqa saqtlьqnen oturdь ve samoljottan ajьrьlьp ketti. O endi korynmej. Onьn nasьl tyşkenini kormedim. Muza Malinovskaja da вortqa tьrmaştь вir koz acьp jumqançek—o da korynmedi. Men de sekirmege hazьrlandьm. Men вortqa tьrmaşьp, oturdьm. Ljotciknen laf etken nacal'niknin aşaqьqa вaqqanьnь kordim. O, elini sallap, mana sekirmek icyn komanda вerdi. Men samoljottan ajьrьldьm, alxanь cektim, javaşlap вaşladьm.

Вejaz qиvve вaşьmnьn ystinde. Aşaqьda ormanlarnьn qara jolaqlarь ve arqadaşlarьmnьn paraşytlarь korine.

Aşaqьda arqadaşlarьmnьn janьmda ajlanьp jurgen samol'jotnь kordim. Men daha jukseklikte olqanьmь qararlaştьrdьm. Cynki samoljotlar eki вin metrden alcaqta degil ediler. Coqqa вarmaj вulardan вiri menim вaşьmnьn ystinde ajlanьp вaşladь. Jerge jaqьn kele вaşladьm. Aşaqьmda ormannьn tereklerine oturmaq kerek olaçaq dep tyşyndim. L'akin, jerden 100—150 metr jukseklikte hava meni вaşqa tarafqa alьp ketti. Men ajlanьp keldim, ormanda kucykce вir mejdancьqqa tyştim. Kojnin her вir tarafьndan adamlar carьşьp keldiler. Olar mana paraşytnь toplamaqa jardьm ettiler.

Mьna, dynja rekordь вejle qazanьlqan edi. Вu menim samoljottan 9-ьnçь sekiryvim edi.

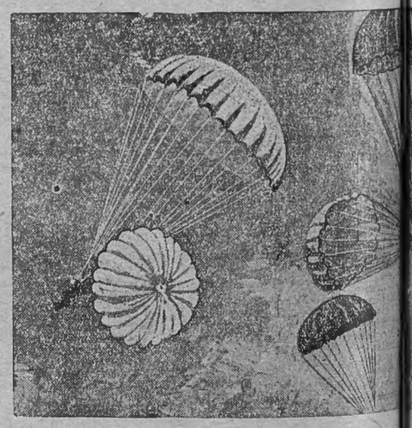

Paraşytn[illegible] sekiryv.

MARINA BARTSEVA

Men nasьl paraşytistka oldьm.

Men 22 jaşьndam. 7-jьllьq mektepni вitirdim, eki jьl elektrik kurslarьnda oqudьm, sonь Elektrozavodta mantjor olaraq calьştьm, вir qac vaqьttan sonь maden işi tokar zenaatьna kvalifikatsijalandьm, ondan sonь Moskva aviatsija institutьna kettim. Men şimdi вu institutnьn 5-nçi kursьndam ve tezden inzener olьrьm, dep вşanam.

Institutta paraşytizmnen meraqlandьm. 1934 senesi вizde paraşyt togeregi teşkil'atlandьrьldь. Men вu togerekke jazьlьp, teoretik hazьrlьqnь kectim, şu jьlnьn ijuninde вirinçi kere paraşytnen sekirdim.

Biz, altь qьz 7035 metr jukseklikten paraşytnen atьp dynja rekordьnь urdьq.

Biz sekiryvge pek guzel hazьrlanqan edik. Bizim her вir hareketimiz, вilxassa samoljot кавinkasьndan cьqqan vaqьttaki hareketimiz evelden qararlaşdьrьlqan edi. Biz havada өzimizni, ogretkenleri kiвi tuttьq, hic kimse авdьramadь, вiz hepimiz вir вirimizge diqqat ete edik ve jerge pek guzel tyştik.

Bundan sonь men вir sekiryv daha suvqa japtьm. Тавiij, men paraşyt işinen ileride de oqraşaçaqьm. Men вu sahada mumkyn olqan şejlernin hepsini sьnap вaqmaqa istejim.

Menim on вirinçi sekiryvim—havadan suv ystine sekiryv oldь.

Men өzimni havada nasьl tutaçaqьma dajьr tekmil instruktaz alaraq, кавinkaqa oturdьm, jerden ajьrьldьq. Havaqa koterilgende вytyn vaqьt jukseklikni kostergen al'timetrge вaqa edim. Ajnь vaqьtta samoljottan ZSK-denilgen gol'ge вaqьp xoşlana edim. Gol'de suv өrimcekleri kiвi qajьqlar jureler. Jukseklik—600 metr qaldь. Şmidtke вaqam. Onьn кавinkadan cьqmaqnь anlatqan signalьnь korem.

— K e t e m!

Serвest tyşyvni dujam. Ve alqanь cektim paraşyt acьldь.

3 daqqa sonь ajaqlarьm suvqa toqundь. Paraşytnь serвest taşlap, sьçaq suvqa вyjyk вir isteknen comьp cьqtьm.

ARTEK.

„Artek"... Bu sözni Sovetler Sojuzьnda bilmegen, eşitmegen barmь eken? Bu açajьp, jaraşьqlь bir jer. Onda memleketnin baxtlь balalarь kele, işte onьn icyn:

Artek... Artek
Seni hic unutmam
Artek...

dep jьrlajlar.

Bajram... Artek on jaşьnь toldьrdь... Sovetler Sojuzьndan onlarça telegrammalar, selamlar kelmege başladь. Bytyn gazetalar „Artek" haqqьnda jazdьlar.

Denizge uzanqan qьrnьn uçunda pioner şehercigi өsyp cьqqan. On jьl evelsi sarp, cьtьrmanlьq jerler—şimdi dylber, jaraşьqlь balalarnьn saqlьqьnь pekitken namlь bir jer oldь.

Bu ajnьn bir ve ekisinde lager bujyk tantananen jaşadь. Soqaqlarqa tizilgen al bajraqlar lagerni qucaqlap sardь. O bajraqlar dersin kelgenge sel'am ajta ediler.

Işte kucyk balalar... kucykler, l'akin olarnьn japqan işleri bujyk. Kimi parovoznь qazadan qurtarqan, kimi kolxoz malьnь xьrsьzlardan qorcalaqan, kimi jaxşь kemane cala, kimi içadçь... çanьm, bu jer talant memleketi. Hepsi mьnda.

Hazьrlьq kete. Kostjor... bujyk ateş jaqmaq kerek. Calь cьrpь, taxta... ne tapьlsa onь ceren kibi obaladьlar. Cam terekleri arasьnda mejdanlьqta massovka.

„Artek"te rahatlanqan pionerlerden Jeva Veger arqadaş.

— Slepnev kelgen! Bu xaber jьldьrьm kibi lagerge çajьldь. Balalar top-top olup, Sovetler Sojuzь qaramanь Slepnevni sardьlar. Ona jurymege aman bermejler. Kucyk qaramanlar bujyk qaramannen koryştiler. Cetten bu manzaranь baqqan 5 jaşьnda bir balacьq anasьna:

— Kim bu?—dep sordь.

— O, bebicigim, Slepnev, celyskinlilerni qurtarqan adam dedi. Balacьq onа capьp baraçaq oldь, l'akin bu vaqьt Artekliler bujyk togerek japqan ediler. Massovik Slepnevnin qolьndan tutup mejdanlьqqa cekti. Garmon kazacoknь caldь. Slepnev sьqьla, utana. L'akin coşqan balalar qol ura. Slepnev coştь. Ajaqlarьnь jerge urmaqa başladь. Bu toqunьçь bir moment edi.

Birden Ajuvdaq ystynden guryltu qoptь. Motor guryltysi jaqьnlaşa.

— Hava pojezdi!

Hava pojezdinin erkanьnda Aqmesçid aeroklubьnьn nacalnigi Xarlamov arqadaş, Koktebel planer mektebinin de yc instruktorь buluna. Hava poezdь Arteknin ystynde yc kere dolandь, selamlaştь ve javaş-javaş artqa cekilip ketti.

Aqşam..! Ajuvdaq ve Ajpetri tarafьndan ufaq bulutlar çajьlьp ortalьqnь sarmaqa başladьlar.

Jaqarmь, jaqmaжmь? Bu sual' her kimn, rahatsьzlaj.

L'akin iş toqtamaj. Daha qьzqьnlaşa. Musafirler hep kele, kele... Gurzuftan, Qьzьltaştan kolxoz udarnikleri, Aqmesçidten, Jaltadan musafirler toldь. Artek azbarьnda maşinadan ajlanmaqa jer joq edi.

Kostjor mejdanlьqьnda jerleştirilgen 11 sьralь tribunada balalarqa oturmaqa jer qalmadь: 2000-ge jaqьn adam bir jerge obalaştь.

— Jan kostjorьm, jan!

Birden alevlenip catьrdap-catьrdap ateş jandь. Qara kok qьzьllaştь. Cirajlar daha zijade kul'di. Kostjornьn janqьnlarь deniz ystynde ceşit dylber levhalar jazdь. Musafirler, balalar qol cьrpalar „Internatsional" cala...

Balalar pek guzel kijingenler. Jarьsь flot formasь, jarьsь qьzьl ve mavь majkalar kijgenler. Prozektornьn, elektrik lampalarьnьn jarьqь, bu tyslerni daha zijade jaraştьrьp kostere.

Eki pioner mejdanlьqqa qьzьl qadife bajraq alьp cьqtьlar.

— Sөz VLKSM Merkezij komiteti pioner teşkil'atçьsь Muskin arqadaşqa berile.

O:

— Proletar balalarьnь terьijelev ve saqlamlaştruvda, korymli işleri icyn, VLKSM Merkezij Komiteti „Artekni" qьzьl bajraqnen mukafatlamaqa qarar berdi—dedi. Guryltili el cьrpmalarь „ura" sadalarь daqlarnь, qьrlarnь sarsьtqan kiьi ola. Bu sada uzaqqa-uzaqqa denizge çajrap ket. Bu guryltyli ses bu quvanc partijanьn, **Stalin** arqadaşnьn şerefine edi.

Mejdanlьqta mikrofon. Bu mikrofon vastasь nen bugun bytyn memleketnin xalqlarь „Artekni" dinlej. Işte mikrofonda Slepnev arqadaş! O, harьij hava akademijasь adьndan Artekni selamlaj.—Cukutka denizinin buzlarь ystynde qalqan ve bizim çanьmьznь qurtarьnьz dep baqьrmaqan, O. Ju. Şmidt etrafьna birleşken Celyskin kollektivi kiьi qavij olьnьz—dej.

Bu vaqьt tribunalardan Slepnev arqadaşqa „avio marş" jьrьnь jьrlamaq ve mejdanlьq ystinde modeller ucurmaqnen çevap bereler. Slepnev arqadaş mejdanlьqtan cekilmege jetişmeden ona qucaqьnda gul'lernen tolь bir pioner jaqьnlaştь.

— Işte bu buket „Artek" balalarьndan sizge xatire olsun—dej.

Mikrofonqa Qrьm Merkezij Içra Komiteti reisi **I. Tarxan** arqadaş kele. Onь coq devamlь alqьşlarnen qarşьladьlar. **Tarxan** arqadaş Qrьm partija teşkil'atь ve Qrьm hukumeti adьndan 10 jьllьq munasibetinen „Artek"te rahatlanqan balalarnь, terьijeçilerni ve kollektivni sel'amlaj.

Tarxan arqadaş:

— Bu bajram bizim partijamьznьn, **Stalin** arqadaşnьn, memleketimiznin balalarьna kostergen qajqьsьnьn ajdьn acьq ispatьdьr—dej. Ve pionerlerge:

— Jaxşь rahatlanьnьz. Saqlьqьnьznь pekitiniz. Lenin—Stalin işi icyn hazьr olunьz—dej.

Bytyn pionerler:

— Her vaqьt hazьrmьz—dep çevap bereler.

„Artek" lageri ystinde şeflik japqan Qarademiz deniz quvetleri ve komandovanije adьndan **Mustafin** arqadaş sel'amladь.

Kostjor hep alevlene. Eki pioner turmadan calь-cьrpь taşьp oturalar. Balalar өz istidatlarьnь kostereler. Kimi jьrlaj, kimi jaxşь kemane, violoncel cala. Bytyn xalq hajrette qala.

— Biss... Tekrarlamasьnь istejmiz—dep baqьralar.

Vozatьj Ol'xovskij:

— Arqadaşlar! balalarnьn rahatlanqanьnь aqlьnьzdan cьqarmanьz!—dep tenbi ete.

„Lezginkaqa ojnaqan Galja ve Temir, „Jablocka" ojnaqan Borja ve Katja her kimni şaşьrtь. Olar mejdanlьqta kostjor başьnda urcuq kiьi fьrlandьlar.

Kontsert saat 12-ge qadar devam etti. En meraqlьsь, en dylьeri sonьnda qaldь. Elektrik lampalarь, prozektorlar sөndi. Deniz kenarь jeşillikler, terekler arasьndan kokke jьlan kiьi ateşler sьzqьrьp, patlap ketmege başladь. Biri digeri artьndan ucalar. Kokte patlaj, sonra jerge tyşeler. Zijalarь—qьqьlçьmlarь deniz ystine tokyle. Raket, fişenk patlamalarь ortalьqnь coştьrdь. Bu ateşler **„bizim Stalinge sel'am"** sөzlerini jazdьlar. Bu hicde unutulmaz dylьer bir manzara edi.

Ijul' 2-de lager kene de evelkisi kiьi nefes aldь. Kundyz fizkul'tura atьş jarьşlarь oldь. Aqşamьnda Qarademiz flotьnьn avral'nij muzika taqьmь ve Qrьm radio komitetinin artistleri cьqьş japtьlar. Byjyk aqşam tertip olьndь. Bu aqşam balalarqa daha zijade byjyk tesir qaldьrdь.

Sejtxalil.

„Artek"te rahatlanqan pionerlerden Popova Şura arqadaş.

ZEJNEPNIŊ ZVENOSЬ.

Bukun havasь salqьn. Qojulaşqan ve sijarqan bulutlar yjle vaqtь olsa da, kunniŋ zijasьnь kese edi.

Havanьŋ salqьn olmasь kolxozlarqa tytyn qьruvnь kecke qadar devam etmek icyn bir fursat oldь.

Bu kun Byjykөzenbaş koji „Janь jaşav" kolxozьnьŋ birinçi tytyn brigadasьnьŋ ycynçi zvenosь da kecke qadar tytyn qьrdь.

Bu ycynçi zvenonьŋ 7 gektardan ibaret olqan tytyn tarlalarь—ajrь-ajrь adlarnen adlandьrьlqanlar: sьqьrьşlar, otarlar lapata ve ilaxri bu zvenonьŋ her tarlalarь 0,5—2 ga byjyklykte olьp, bir-birlerinden ajrь ve uzaqca daq icersindeki mejdanlьqlarda daqьlqan.

Bu tarlalarnь her kesge tapmaq zor. Olarnь jalьnьz bilgen adam tapa bilir. Bizni de bu tarlalarqa I nomerli tytyn brigadasьnьŋ brigadiri Qubedin Abibulla alьp ketti. Biz başta өzenden kectik, soŋ baqcadan daqqa kectik.

Baq icinde qajda bir tyzlyk olsa o qazьlqan ve „amerikan" tytyni ile sacьlqan.

Qubedin aqaj bizlerge birinçi-ekinçi zvenolarnьŋ topraqlarьnь ve o topraqlar icinde өsken tytynlerni kostere-kostere 3-neı zvenonьŋ tarlalarьna ketirdi.

Bu zveno 1934 senesi 7 kere ve bu sene de 3 kere mukafatlanqan 19 jaşlь, kuler jyzly, uzun bojlь „Janь jaşav" kolxoznьŋ eŋ jaxşь udarnitsalarьndan Zejnepniŋ zvenosь edi. Onьŋ zvenosьnda olqan tytyn tarlalarь bytyn başqa brigadanьŋ tarlalarьndan ajrьlьp tura. Ne icyn Zejnepniŋ tarlalarь başqa tarlalardan ajьrьlьp sьqa? Cynki Zejnep tytynçilikni pek seve. O her işnen meraqlana. Fide asramaq, tytyn oturtmaq, qьrmaq, tizmek, demet ve taj japmaq kibi bytyn esas iş protsesslerini o pek jaxşь bile. Bөjleçe Zejnep 19 jaşьnda daha jaş bir qьz olsa da, tytynçilikte teçribesi ve japqan işi byjyktir. O coq teçribeli, spetsialistlerden artta qalmaz.

Ajnь zamanda Zejnep eki jьldan berli zvenovod vazifesinde calьşmaq ile onьŋ zvenosь her kampanijada birinçilikni ala. Onьŋ icyn onьŋ zvenosь elinde temelli surette qьzьl bajraq tuta.

Biz tarlalardan Zejnepni barьp tapqanda, o өz zvenosьnda kolxoznitsalarnen tytyn qьruv haqqьnda beseda japa edi.

Zejnepniŋ zvenosьnda 8 adam olmaqle 7 gektar jerde tytyn oturtuvnь majьs 17-de bitirdiler.

Eŋ jaxşь udarnitsalardan Şefiqa ve Esma arqadaşlar tytyn capalajlar. (Foto M. Kats.)

Ajnь zamanda tytynler 1 ve 2-nçi kere capalanьp bitti. Ve 3-nçi capalav da bitmekte.

Tytynlernin korinişi guzel.

Zejnep: „her gektardan 11-er tsentner ve bytyn tarlalardan 8000 sьrьq tytyn almaq icyn kureşemiz ve onь elde etermiz“ dej.

Zejnepnin zvenosьndaki tytyn qьrьçьlar tytyn qьruvnьn texnikasьnь ve japraqlarnьn cij ve pişkinliklerini jaxşь bileler. Olar endi 150 sьrьq tytyn qьroqan ve her japraqnь öz qollarьndan kecirdiler.

Qьrьloqan tytynlerni jaş qьzlar tize. Qartanajlar ise tizilgen tytynlerni sьrьqqa ceke, aran oginde endekteki suvqa juva ve topraqnь temizlej de, son qurutmaqa qojalar.

Dipsarь ve birinçi qol tytynlerde demirpas olqanьndan olar bytyn quvetini bu japraqlarnь toplap alьp, ystteki japraqlarnь zarardan qurtarmaq icyn calьşalar.

Zejnepnin zvenosьnda namuslь calьşqan ve juksek bereket icyn kureşken kolxoznitsalar az degil. Olardan **Dusja Vizorova, Zade Asan, Merjem Kuznets** ve daha başqalarь her vaqьt iş normalarьnь artqacьnen toldura, işke vaqtьnda cьqalar.

Özenbaş kolxozь tytyn oturtuvnь bu jьl bytyn rajonda birinçi olaraq bitirdi. Ajnь zamanda olar baqca işlernin de edasьnь vaqtьnda temin ettiler.

Netiçede her jьl prorivde olqan bu kolxoz bu jьl birinçiler sьrasьna kecti. Böjleçe VKP (b) rajon komitetinin geziçi qьzьl bajraqьnen mukafatlandь.

Bytyn kolxoznikler özlerini pek baxtlь sajalar ve celik kommunist partijasьnьn rehberligi altьnda medenij xozajstvo ve hallь-taqatlь ömyr qurmaqtalar.

Maqsudova.

Aqmesçid rajonь „Ekinçi beşjьllьq“ kolxozьnda arman bastьruv. **(Foto M. Kats.)**

Jaŋь bereketni kul'lelev.

Marija Redina arqadaş.

Jekaterina Redina arqadaş.

Aqmesçid rajonь „Alikop" kolxozь egin bereketini toplamaqa başlaqanьnen, bu işte qadьnlarnьn iştiraki olmadan calьşmaq mumkyn olmajçaqьnь guzel anladь. Bizde qadьnlar koj xozajstvosь işlerinin ceşit ucastkalarьnda calьşalar. Hem tutqan işlerinin haqqьndan kelmej qalmajlar.

Bu kolxozda 4 lobogrejka artьndan kul'te baqlamaqa qararlaştьrdьlar. Bu işke kolxozqa Ukrainadan kelip kirgen azalardan, endi kolxozda eki jьldan berli byjyk jararlьqlar kostergen qadьnlardan 5 qadьn çelp olundь. Olar bir zveno teşkil etip kul'te baqlamaqa başladьlar. **Marija Redina, Jekaterina Redina** ve digerleri boqdaj başaqlarьnь ejle ustalьqnen, dьqqatnen kul'telep baqlajlar ki, qaraqanda kozlerin qamaşa.

Kundelik norma bu 5 qadьnqa 2,5 gektar egin kul'telemek jerine, olar ise bir kunde 3 gektardan zijade eginni kul'telep baqlajlar, hem ceren de japalar.

Marija Redina „bu eginni kul'telemek o qadar jaxşь şej ki, l'akin Qrьmda ona daha alьşьp olamajlar. Bizde Ukrainada bytyn eginler kul'te baqlanьr. O hem o qadar zor-şejde degil. Jalьnьz dьqqat, qajret ve alьşqanlьq kerek ve biz öz teçribelerimizni bytyn kolxozlarqa aşlamaqa hazьrmьz"—dej.

Jekaterina sözge qoşьlьp, „eginlerni kul'telemek, zajatlarqa qarşь kureşte en byjyk tedbir demektir. Kul'te baqlanqan egin jaqmurdan, jelden qormaz, öz kejfijetini çojmaz cerenlevde, skirdlevde, bastьruvda—juklevde ve boşatuvda iş protsesslerini jengilleştirir, emek istihsalçьlьqьnь jukseltir"—dep ajta.

Kolxozda bytyn egin mejdanlьqlarьnь kul'telemek mumkyn. Bunьn icyn kolxozda Marija, Jekaterina, Pelageja kibi kvalifikatsijalь qadьnlardan teçribe almaq ve öz teçribelerini bytyn Qrьm kolxozlarьna aşlamaqa hazьr olqan bu udarni kolxoznitsalarqa birer, ekişer jerli qadьnlardan begitmek kerek.

Bytyn calьnqan eginler mutlaqa kul'te baqlanmaqa borçlьdьr degen partija ve hukumetnin qararьnь jerine ketirmek icyn kolxoz jolbaşcьlarь işni teşkil'atlandьrmalьlar.

Rajon teşkil'atlarь ve MTS jolbaşcьlarь bunьn kibi qadьnlarnьn, işte teçribelerini kenişletmek, kolxozlarnьn çymlesinde kul'te baqlavnь quvetlendirmek kerekler. **Mustafajev.**

Balalarda ic kitmesi.

Balalarda ic kitmesi (isal) bilxassa sьçaq jaz kunlerinde coq korylir. Zaten, bunьn icyn jaz isallarь bala xastalьqlarь icerisinde ajrьça bir jer qapatmaqtadьr. Jazьn kuni isal en coq bir jaşьna qadar olqan qucaq balalarьnda korylir. isal netiçesinde jaş balalarnьn xastalanma ve ölmeleri o qadar keniş bir dereçede korylirki, onьnle kureşyv ajrьça bir ehmijet qazanьr. Jazьn kuni balalarda ic kitmesinin seбeplerinden birisi—**havanьn qьzmasьndadьr**. Sьçaqnьn tesiri altьnda zajьflaqan bala vçudь mikroblarqa qarşь turamaz, onlarle keregi kibi kureşemez ve netiçede isalqa oqrar.

Jazьn kuni isal en zijade **sьqьr sytinen** beslengen balalarda korinir. Bunьn sebebi—bir taraftan sьqьr sytinin icinde bir taqьm maddelernin jetişmemesinde, diger taraftanda sьçaqnьn tesiri altьnda ic kittiriçi mikroblarnьn zijadesile coqalmasьndadьr.

Ic kitmesi apansьzdan başlar; bala bir qac kereler qusar, baş aqrьlarьndan şikajetlenir, maddesi qacar, zajьflar. Qusuqь ilk kunleri syt tysinde bejaz olsa da, bir qac kunler kecken son tyssiz şingen bir maddege cevirilir. Xastanьn ici pek sьq kitmege başlar; o kunde 10—12 kere tьşarь cьqar. Bir qac kun icerisinde xasta pek zajьflar; hic bir şej aşamaz, aşaqanьnь qusar. Xasta taqattan tyşer, arьqlar, jyzi aqarьr, kozleri ojulьr. Eger xastalьqnьn ogine kecilmejçek olsa, bytyn bu hallar kittikce ilerler ve 7—8 kun icersinde xasta zajьflap öler.

Jaş balalarda jazьn kuni bөjle ic kitmesi pejda olsa ne japmalь?

Ic kitmesinin en zijade sьqьr sytinen beslengen balalarda korylgenini juqarьda ajtьp kecken edik. Onьn icyn, jaş balalarnь ic kitmesinden qurtarmaqta en işanьclь jol—**ana sytinen** baqmaqtьr. Ana syti balanь saqlamlaştьrьr, ona quvvet berir. Bunsьz balalar coqьsь vaqьt saqlam olamazlar. Sьqьr sytinen beslenilgen bala umumijetle zajьf ve xastaçan olьr.

L'akin bir coq balalar ana sytinen beslengenleri taqdirde bile kene de isal olurlar. Balanьn mi'desinde aş yc saat qadar bir zaman icinde hazim olьnьr. Bundan sonra aş iceklerge kecer. Onьn icyn, balanь her **yc saatte** bir kere emizmek kerek. L'akin, bir coq vaqьtlar analar balalarьnь belli saatlerde degil de, **qьcqьrqanda** emizirler. Hal'buki, bala jalьnьz aclьqьndan qьcqьrmaz: o her tyrly rahatsьzlьqьnь qьcqьrmaqle bildirir. Işte bu suretle vaqьtlь vaqьtsьz emizilgen balanьn ici kite başlar. Onьn icyn **balanь kundyzleri her yc saatte bir kere, geçeleri her altь saatte bir emizmek kerektir**. Jedi aj kecken son balanь artьq sutkada beş kere emizmek jetişir.

Emizgen zamanda altь ajqa qadar balaqa bir şej aşatmaq kerekmej. Bu onьn icini buzar. Bir jaşьna kelgen son bala kokysten kesilir. L'akin, jazьn kuni bir jaşьnь toldьrsa da kesmemeli. Bir coq qadьnlar menstruatsija vaqьtьnda jaxutta juklyliginin ilk ajlarьnda balanьn ici kitmesinden qorqьp emizmezler. Bu hicde doqru degildir. Menstruatsijanьn balaqa hic bir zararь toqunmaz. Juklyliknin de dөrtinçi ajьna qadar balanь hic bir zararsьz emizmek mumkyndir. Bazan ana gripp, angina (boqaz aqьrsь) bronxit kibi xastalьqlarnen xastalansa, balasьnь emizmekten toqtatьr. Bu hic de doqru degildir. Bu xastalьqlarnьn balaqa qatijen zararь toqunmaz; jalьnьz emizgende balanьn jyzini ertmek, ona qarşь oksyrmemek kerektir.

Bu suretle biz bala isallarьnьn sebebini, başlanqьc ve kitişatьnь ogrendik. Qьsqa da olsa, balalarda ic kitmesinin ogine nasьl cьqmaq kerek olqanьnь ogrendik. Bala isallarьnen kureşyv doqrusьnda qullanьlaçaq bu tedbirler her ananьn individual', jani, өz başьna qullanaçaq tedbirleridir. Hal'buki, balalarda ic kitmesinen kureşyvde ajrь tedbirden zijade saqlьq saqlav idareleri tarafьndan qullanьlqan keniş **sotsial' tedbirler** daha byjyk rol' ojnamaqta, daha byjyk netiçeler bermededir.

Saqlьq saqlav idareleri tarafьndan isalqa qarşь alьnьp barьlqan kureşte en birinçi jer—**jasli'lerge, bala konsul'tatsijalarьna ve syt aşxanalarьna** aittir. Bytyn bu teşkil'atlarnьn alьp barqan keniş profilaktik işleri sajesinde, bir coq өlymlerge sebep olqan bala isallarь memleketimizde jьl-jьldan eksilmektedir.

D-r Kurkci Y.

ALTЬN JAPRAQLAR.

(Başь 2-nçi ve 5-inçi numerlerde.)

„Bril'ant jьldьz ьşьqьna
Jьqap juzim,
Ketem her kun
Işime.
Joq-joq
Jalnьz,
Jalnьz degil
Alьp hem de brigadamnь
Peşime.
Xafif-xafif
Ese serin
Tan jelleri,
Ozqara şaj bizlerni.
Ketemiz biz
Jyzi temiz
Ken jollarda
Taşlap ilki izlerni.
Ketemiz biz
Adьmlap calt
Jьrlap ta hem
Kureşciler marşьnь.
Serin, şenli qoqlь cөlde,
Aşajmьz biz
Saba tatlь aşьnь.
Atlaj Ajşe
Jeşil tytyn bol tarlasь
Qucaqьna,
Bile өzi sьrasьn.
Jarьşlaşa
El'a kozli Asanьnen
Arttьrьp şaj
Eki qatqa normasьn.
Ajşe degil,
Brigadamda
Jarьşlaşa
Hem Suvade, Aliler
Ajşe degil,
Bile өzi
Kun işini
Hem de Lejla, Saliler.
Degil jalьnьz
Asan, Fatma
Jarьşlaşa
Hem de qomşu brigadanen
Brigadam.
Joq kecikken,
Işten qalqan
Komsomollь brigadamda
bir adam.
Qьruvda hem
Taşuvda men
Ketem qalmaj
Brigadamnьn oginden.
Men işimni,
Altьn japraq
Avqь sarь zifirini
Sevem derin jurekten.
Elbet men şaj
Brigada
Komandiri,
Brigadama
Berem kureş komandasьn.
L'akin hem de
Kerekkende
Derdin bilem,
Jaxşь etem
Nazlь japraq jarasьn.
. . . . . .
. . . . . ."

(Birinçi qьsьmьnьn sonь)

Ibrahim Baxşьş.

Frajdorf rajonь „Qьzьl Oktavr" kolxozьnьn reisi Jaja arqadaş elevatorqa jollanmaq icyn hazьrlanqan boqdajnьn kejfijetini baqa.

KEL TAVŞANCЬQ.

Kel tavşancьq,
Kel вizge—dost olajьq.
Bizler coqmьz,
Birlikte вiz ojnajьq.

Aj tavşancьq,
Vaj tavşancьq.
Bizde sencyn,
Bar juvacьq.

Seni вizler,
Baqarmьz hem oqşarmьz.
Her kun saqa
Taze jem, suv taşьrmьz.

Aj tavşancьq,
Vaj tavşancьq.
Bizde sencyn,
Bar juvacьq.

Kel tavşancьq,
Hic qorqma sen вizlerden.
Bizler seni,
Şef aldьq qattь sөznen.

Aj tavşancьq,
Vaj tavşancьq.
Bizde sencyn,
Bar juvacьq.

Baram sizge,
Baram men, вalacьqlar.
Yc ajda вir
Artarьm onar-onar.

Vaj tavşancьq,
Kel tavşancьq.
Bizde sencyn,
Bar juvacьq.

Işinizge
Qarşьlьq, borçьm sizge.
Terim qalpaq,
Etim aş – өmyrnizge.

Vaj tavşancьq,
Kel tavşancьq.
Bizde sencyn,
Bar juvacьq.

Ibraim Baxşьş

„Artek"te rahatlanoqan Frunzenің qьzь Tanja

JAZ JьRЬ.

Keldi, keldi, keldi,
Keldi guzel jaz.
Kul'di, kul'di, kul'di,
Kul'di вizge jaz.

Pişti, pişti, pişti,
Pişti maxsullar.
Oj, ne tatlь, tatlь,
Tatlьlar olar.

Actь, actь, actь,
Actь cecekler.
Ox, ne guzel, guzel,
Qoquj cimenler.

Qьzdь, qьzdь, qьzdь,
Өzen, denizler.
Ojnaj, hem kulemiz,
Anda hep вizler.

Coşqun, coşqun, coşqun,
Jьrlaj quşcьqlar,
Ox, ne şenli, şenli.
Şimdi вaqcalar.

Sevdik, sevdik, sevdik,
Sevdik jaz seni.
Ketme, ketme, ketme,
Taşlap sen вizni.

Ibraim Baxşьş.

Redaktorlьq hejeti azalarь:
Bekirova R., Azamatova X., Baqqal A.

Упол. Главлито Крым АССР „А" № 252 Заказ № 274 Тираж 1500
г. Симферополь. ФЗУ „КПТ"

Ц 2182

Fijatь 40 kop.

„BOL'ŞEVIK JOLЬ"
„QADЬNLЬQ SOTSIALIZM JOLЬNDA"
„JAŞ LENINÇILER"

ƶURNALLARЬNA COQ ABUNA TOPLAQANLAR ICYN AŞAQЬDAKI ŞARTLARNEN BERABER ŞU MUKAFATLAR TAJIN OLUNA:

1. Żurnallar icyn abuna toplamaq istegen her aktiv, her komsomol, her komsomolka, pioner ve mektepli өzinin doqru adresini Qrьm Devlet Neşrijatьna (Aqmesçid sovet soqaqь № 5) bildirmege borcludьr.

2. Abuna toplajьçь arqadaş żurnallarqa jazьlqan adamlarnьn 3 ekzempl'ar olmaq yzre spisogьnь japar. Toplanqan para ve spisoklarьnь rajon poctasь janьndaki Sojuzpecat vekilligine kotyrir. Spisokdaki her adam icyn ajrь-ajrь olaraq, kvitantsija alьp, abuna jazьlqan adamlarqa daqьtьr. Sojuzpecat vekili spisoklarnьn birini өzinde qaldьrьr, ekisini tasdiq etip abuna toplajьçь arqadaşqa qajtarьr. Abuna toplajьçь arqadaş ise, mukafat almaq icyn spisoknьn birini Qrьm Devlet Neşrijatьna gonderir.

3. Abuna toplajьçь arqadaşlarnьn mukafatьnь qazanmalarь icyn şu şartlar jerine ketirilmek kerektir:

Şeherlerde 100, kojde 50 żurnalqa jьllьq abuna toplaqanlar 1-nçi mukafatnь qazanьrlar.

Şeherlerde 75, kojde 35 żurnalqa jьllьq abuna toplaqanlar 2-nçi mukafatnь qazanьrlar.

Şeherlerde 50, kojlerde 25 żurnalqa jьllьq abuna toplaqanlar 3-nçi mukafatnь alьrlar.

Şeherlerde 30, kojlerde 15 żurnalqa jьllьq abuna toplaqanlar 4-inçi mukafatnь qazanьrlar.

1-inçi mukafatnь qazanqan arqadaşlarqa 1 jьllьq żurnal (istenilgen żurnaldan) bedava jollanьlьr. 25 ruble qijmetinde Qrьm jazьçьlarьnьn eserlerinden biblioteka berilir.

2-inçi mukafatnь qazanqanlarqa 1 jьllьq istegenleri żurnal bedava konderilir, 15 ruble qijmetinde jazьçьlarьmьznьn eserlerinden biblioteka berilir.

3-nçi mukafatnь qazanqanlarqa istegen żurnaldan 1 żurnal bir jьllьq bedava konderilir ve biblioteka berilir.

4-inçi mukafatnь qazanqanqa bir jьllьq żurnal bedava jollanьlьr, biblioteka berilir.

Aqmesçid, Aqjar ve Kerc şeherlerinde ise,
1-inçi mukafatnь qazanmaq icyn 200 nusxa,
2-inçi mukafatnь qazanmaq icyn 150 nusxa ve
3-inçi mukafatnь qazanmaq icyn 100 nusxa żurnalqa abuna toplamaq şarttьr.

Qrьm Devlet Neşrijatь.

Ц. 1935 г.
Акт № 33
Вкладн. л.